

Astfel, neștiind cine sîntem, nici nu prea avem mare lucruri, sîntem lipsiți de averi și proprietăți, de dreptul de a locui spațiul nostru congenital – în sensul elaborat de M.Heidegger [19]. Neștiind cine sîntem ca ființe etnice, nu pretindem la averile pe care ni le-au lăsat strămoșii – țara, ca spațiu îndumnezeit de ființarea conștientă a oamenilor de același neam, limbă și credință; neamul românesc – drept comunitate în care se produce ființa fiecărui individ; limba – drept expresie a ființei umane și a neamului; credința – valoarea supremă în interiorul căreia se produce actul desăvîrșirii umane [vezi dezvoltarea ideii în: VI.Pâslaru, 11, p. 54-58].

În concluzie. *Noile educații* sînt o stare imanentă a conștiinței pedagogice, iar conștiința pedagogică reflectă demersul umanist, social-politic și cultural-spiritual actual pentru devenirea întru ființă a omului modern într-un cîmp educațional concret. Pentru R.Moldova, de rînd cu noile educații nominalizate de UNESCO, ar trebui recunoscute, întîi de toate, *educația pentru identitate și educația pentru proprietate*, care, în raport cu educația comunistă ce ne-a marcat nociv existența spirituală, dar și în raport cu noile educații ale Occidentului, care reprezintă un răspuns pentru redresarea situației în societatea democratică postmodernă, reprezintă esența existenței și spiritului nostru, șansa de a fi în istorie, ”dreptul nostru la nemurire” [I.Chimet, 5].

REFERINȚE BIBLIOGRAFICE:

- Noica, C., *Cuvînt împreună despre rostirea românească*, Buc., Ed. Eminescu, 1987.
- Liiceanu, G., *Jurnalul de la Păltiniș. Un model paideic de cultură umanistă*, Buc., Ed. Humanitas, 1991.
- Какабадзе, З.М., *Человек как философская проблема*, Тбилиси, Мецниерба, 1970.
- Гумбольдт, В. Фон, *Язык и философия культуры*, Москва: Прогресс, 1985.
- Dreptul la nemurire*. În lectura lui I.Chimet. Vol. I. Cluj-Napoca, Ed. Dacia, 1992.
- Бердяев, Н.В., *Самопознание (Опыт философской автобиографии)*, Москва: Международные отношения, 1990.
- Vulcănescu, M., *Dimensiunea românească a existenței*, Buc., Ed. Fundației Culturale Române, 1991.
- Hegel, G.W.-F., *Prelegeri de estetică*, Vol. I. Buc., Ed. Academiei Române, 1966.
- Ильенков, Э.В., *О специфике искусства. Вопросы эстетики*. Выпуск 4, Москва: Наука, 1960.
- Surdu, A., *Pentamorfoza artei*, Buc., Ed. Academiei Române, 1993.
- Pâslaru, VI., *Principiul pozitiv al educației*, Ch., Ed. Museum, 2003.
- Văideanu, G., *Educația la frontiera dintre milenii*, Buc., Ed. Politică, 1988.
- Conferința internațională de educație. A 45-a sesiune *Educația pentru toți: A învăța să trăim împreună. Conținut și strategii de învățare: probleme și soluții*, Geneva, 5-8 septembrie, 2001/www.ibe.unesco.org
- Cemortan, S., *Oportunitatea dezvoltării curriculumului preșcolar în conformitate cu teoria noilor educații//Didactica Pro...*, nr. 3-4, 2007.
- Husar, Al., *Ideea europeană*, Iași, Institutul European, 1993.
- Țaulean, M., *Formarea atitudinii pozitive față de cultura națională la elevii claselor primare (la orele de limba engleză)*. Teză dr. ped./Institutul de Științe ale Educației, Ch., 2007.
- Liiceanu, G., *Tragicul. O fenomenologie a limitei și depășirii*, Buc., Ed. Humanitas, 1993; *Despre limită*, Buc., Ed. Humanitas, 1994.
- Albu, G., *Introducere într-o pedagogie a libertății. Despre libertatea copilului și autoritatea adultului*, Iași, Ed. Polirom, 1998.
- Heidegger, M., *Originea operei de artă*, Buc., Ed. Univers, 1982.

Educația prospectivă și problematica contemporană

Abstract: Contemporary issues as identified both nationally and globally levels, requires a holistic approach in order to resolve and determine adverse consequences both in the near future and how far. Problems facing the world require an urgent solution, using the most effective ways and forms of education. To fulfill its fundamental mission, education must engage in the exploration of the future, the adoption of inter-and multidisciplinary vision in the design of strategies and models, given the profound and accelerated change in the contemporary world.

Viorelia LUNGU

Universitatea de Stat din Moldova

Atît societatea, cît și învățămîntul se află în imposibilitatea de a acoperi exhaustiv problematica cu care se confruntă lumea contemporană sau se va confrunta în viitor. A răspunde la aceste preocupări înseamnă a descifra esența

educației prospective, precum și conceperea, realizarea, evaluarea și perfecționarea ei.

Educația prospectivă presupune studiul evoluției viitoare a societății prin analiza unor factori și tendințe actuale. După S. Cristea, aceasta „vizează formarea unor calități, deprinderi sau structuri cognitive, afective, psihomotorii ce se preconizează a fi absolut necesare în activitatea de viitor” [2, p. 154]. Respectiva definiție prezintă rolul educației prospective în societatea de azi și de mâine, determinată de schimbări economice și social-politice, evoluții demografice, mutații culturale și progrese științifice, problematica lumii contemporane (inclusiv poluarea atmosferei sau a mediului acvatic, impactul negativ asupra faunei și florei, migrația ilegală, traficul de ființe umane, terorismul etc.) [5, p.105-106].

Dezvoltarea nu poate fi autentică fără pace, iar pacea nu poate fi autentică fără respectarea drepturilor omului și asigurarea libertăților fundamentale. La rîndul lor, aceste libertăți și drepturi sînt iluzorii acolo unde domnește mizeria, foamea și analfabetismul. Respectivul evoluții l-au făcut pe A. Peccei, fondatorul Clubului de la Roma, să propună un nou concept, acela de *problematică a lumii contemporane* [6], care include următoarele caracteristici:

- *caracter universal*: de problema dată este marcată fiecare țară;
- *caracter global*: afectează toate sectoarele vieții sociale, constituind o sursă de probleme deschise atît pentru viața spirituală, cît și pentru cea materială;
- *caracter prioritar și presant*: problemele globale exercită presiuni atît la nivel mondial, cît și național, solicitînd răspunsuri prompte, ingeniozitate și, deseori, eforturi financiare importante;
- *evoluție rapidă și greu previzibilă*: incapacitatea de a răspunde situațiilor complexe, pentru a căror abordare nu există metode sau soluții adecvate;
- *caracter pluridisciplinar*: fiecare dintre probleme are conexiune cu celelalte, ceea ce constituie un impediment pentru persoanele deprinse să folosească demersuri unidisciplinare; drept consecință, apare dezorientarea.

Problematica lumii contemporane demonstrează tot mai pregnant că demersurile și angajările secvențiale nu generează soluții optime, acestea ar putea fi descoperite doar printr-o viziune holistică în studierea celor mai eficiente mijloace de surmontare a dificultăților cu care se confruntă omenirea.

Caracteristicile enumerate mai sus dictează necesitatea tratării complexe și multidimensionale a problematicii lumii contemporane, fapt confirmat și de educația prospectivă. Prin urmare, modul de dezvoltare a lumii este determinat, în mare măsură, de modul în care

educația poate satisface cerințele acestei dezvoltări.

Totodată, școala de azi trebuie să facă față celor 3 provocări: *explozia cunoștințelor*; *creșterea demografică* și *diversificarea aspirațiilor*. Cantitatea imensă de informații acumulate datorită progresului tehnico-științific depășește posibilitățile de asimilare. În acest context, educația prospectivă pune accent pe aplicarea principiului legăturii cu experiențele de viață și pe „prevederea consecințelor acțiunii individului”. De aceea, este firesc ca studenții să facă cunoștință cu un conținut științific și să fie inițiați în faptele și legile sale prin familiarizarea cu aplicațiile sociale cotidiene – drumul cel mai sigur spre înțelegerea problemelor contemporane. De aici rezultă următorul fapt: cursurile universitare trebuie să reprezinte tipuri de valori transdisciplinare.

În vederea prevenirii eventualelor probleme, educația prospectivă trebuie să asimileze direcția, conținutul și ritmul dezvoltării sociale, să își prefigureze conținutul în funcție de exigențele societății de mâine, să pregătească omul pentru adaptare la schimbare, aplicînd un șir de strategii:

- *asigurarea unui echilibru optim între dimensiunea informativă și cea formativă*. Actuala abordare curriculară centrează acțiunea educațională nu pe conținuturi, ci pe formarea de *competențe complexe*; a ști nu mai este un scop în sine, ci un factor intermediar, o premisă care asigură saltul spre a *ști să faci*, a *ști să fii* și a *ști să devii*. Între aceste căi ale cunoașterii există multiple interacțiuni și schimburi, ele constituind un întreg;
- *centrarea pe învățarea inovatoare*, care are capacitatea de a acționa și în situații limită, de problemă, cînd ipoteza se schimbă. Prin operații de reformulare și de regrupare, *învățarea inovatoare* poate contribui la rezolvarea unor probleme globale care depășesc orizontul unei singure științe și solicită o acțiune educațională calitativ superioară, desfășurată în disonanța contextelor [1, p. 81];
- *implementarea principiilor și a conținuturilor învățării anticipative*, care include: simulări-contexte multiple, o gamă cazuistică diversificată; scenarii, prognoze; evaluări ale consecințelor și implicațiilor; sensuri pozitive; revalorificarea intervențiilor eșuate din lipsă de informație sau datorită nivelului tehnologic scăzut; abordări interdisciplinare; situații noi de învățare: studii de prognoză, dar și anticipări științifico-fantastice; capacități intelectuale inițiatore (producătoare) de schimbări benefice;
- *extinderea actului educativ de-a lungul întregii vieți a individului*. Este o completare a instrucției școlare, necesară pentru re-modelarea adulților prin: participare directă, constructivă la propria devenire; corelarea noilor informații cu cele existente; selectarea strategiilor de formare în funcție de particularitățile psihopedagogice ale adulților; interesul pentru

valorificarea în învățare a oportunităților oferite de calculator; asimilarea unor modele de structurare a conținuturilor, de dirijare a activităților și de evaluare în acord cu expectanțele de moment, dar și de viitor ale societății;

- *abordarea globală și abordarea coerentă a conținutului*, asigurarea *echilibrului* dintre ele. După G. Văideanu [5, p. 169], absența unei metodologii globale diminuează posibilitatea diferitelor comisii de a satisface două dintre criteriile fundamentale pentru asigurarea unui conținut pertinent: *coerența și echilibrul*;
- *adaptabilitatea la schimbare*. Rezolvarea problemelor legate de impactul educației asupra modelării viitorului presupune realizarea unor studii de perspectivă, care să ofere alternative și acțiuni eficiente – *inițierea la timp a schimbării și adaptarea la schimbare*. Astfel, accentul cade pe un nou mod de a înțelege schimbarea și raportul dintre continuitate și discontinuitate. Adică, omenirea nu mai dorește transformări spontane și întâmplătoare care generează crize psihologice, economice, ci le anticipează și le provoacă.

A te gândi la viitor înseamnă a te gândi la alternative. Viitorul este plin de incertitudine. De aceea, scenariile sînt instrumente puternice, care te ajută să privești lucrurile din afară. Ele nu sînt prognoze, nici previziuni, ci descrieri plauzibile ale unui posibil viitor pentru problemele noastre, organizațiile noastre, națiunile noastre, pentru lumea noastră, concepute pe baza unor structuri de tipul „dacă-atunci”.

Așadar, educația prospectivă pune accent mai mult pe structura problemelor decît pe formularea de soluții, deoarece ceea ce azi este bun mâine riscă să se perimeze. Prin ceea ce „produce” învățămîntul se proiectează un

viitor. Această proiecție se bazează pe valorile, conținuturile și structurile puse la dispoziție de societate: activitățile desfășurate de elevii și studenții de azi vor fi utile și valorizate în prima jumătate a secolului următor.

Educația, menită să contribuie la edificarea unei personalități apte de “a prevedea pentru a preveni”, de a declanșa schimbarea pozitivă atît la nivelul propriului eu, cît și în afara sa [3, p.27], poate fi concepută ca o reconstrucție permanentă a existenței și experienței viitoare, ceea ce îl face pe omul mileniului III să corespundă, la un nivel superior, expectanțelor sociale de înnoire și îmbogățire culturală, dar și capabil a soluționa problemele contemporane. Modelul de specialist pe care trebuie să-l producă este angajat într-o rapidă schimbare: de la un utilizator de cunoștințe și tehnici la un inovator, creator de noi tehnici, aplicator de cunoștințe. De aici și noile cerințe față de procesul de formare.

Educația prospectivă deci este valorificată ca rezultat, deoarece fiecare societate elaborează tipul cetățeanului ideal și tinde să perfecționeze atît persoane aparte, cît și societatea în întregime.

REFERINȚE BIBLIOGRAFICE:

1. Cristea, S., *Fundamentele pedagogice ale reformei învățămîntului*, Buc., EDP, 1994.
2. Cristea, S., *Dicționar de pedagogie*, Buc., EDP, 1979.
3. Cojocaru, V.-M., *Educație pentru schimbare și creativitate*, Buc., EDP, 2003.
4. Dewey, J., *Democrație și educație, O introducere în filozofia educației*, Buc., EDP, 1972.
5. Văideanu, G., *Educația la frontiera dintre milenii*, Buc., EDP, 1988.
6. http://quergeist.net/Problematique_Club-of-Rome.htm

Un conținut tradițional într-un nou context. Conotații actuale ale educației vocaționale

Înnoirea permanentă a procesului educațional sub toate aspectele este un fenomen firesc, care se subordonează esenței sale sociale. Creșterea complexității relației individ-habitus extinde aria preocupărilor educației, fapt determinat de finalitatea procesului – pregătirea omului pentru viață.

Punctul de pornire în configurarea unui nou conținut educațional sînt problemele globale, deoarece „civilizația a constatat că doar prin educație poate fi diminuat impactul situațiilor presante asupra omenirii” (G.Văideanu, 1988).

Cercetînd tendințele fenomenului educațional, remarcăm că, la sfîrșitul secolului trecut, s-au conturat 2 caracteristici: pe de o parte, apariția de noi conținuturi educaționale și, pe de altă parte, schimbarea rapidă a conținuturilor

Otilia DANDARA

Universitatea de Stat din Moldova